

مدیریت مهارت‌های ارتباطی کودکان از طریق بازی‌های پرورشی

حمید فروغی پور^{*۱}

۱. استادیار گروه ارشد تربیت دانشگاه آزاد اسلامی بروجرد

دریافت: (۱۳۹۵/۰۷/۲۶) پذیرش: (۱۳۹۵/۱۱/۲۶)

Management the Children Communicational Skills through Educational Games

Hamid Foroughipour^{*1}

1. Assistant Physical Education Department Islamic Azad University Boroujerd

Received: (2016/10/17) Accepted: (2017/02/14)

چکیده

تربیت بدنی تلاش دارد از طریق فعالیت‌های بدنی به توسعه مهارت‌های افراد بپردازد. سوال این است که آیا بازی‌های پرورشی می‌تواند باعث تکامل مهارت‌های ارتباطی کودکان پیش دبستانی شود؟ روش تحقیق نیمه تجربی با پیش آزمون و پس آزمون است، نمونه آماری شامل ۵۰ کودک پسر ۶ ساله است. آزمودنی‌ها از میان یک مهدکودک پسرانه مناطق مرکزی شهر بروجرد انتخاب شدند که تعداد ۲۶ نفر به‌عنوان گروه تجربی و ۲۴ نفر به‌عنوان گروه کنترل انتخاب شد. ابتدا آزمودنی‌ها توسط مربیان آموزشی و به‌وسیله فرم مشاهده از نظر وضعیت مهارت‌های ارتباطی نمره‌دهی شدند. سپس گروه تجربی وارد پروتکل تمرینی شد. در انتها نیز از هر دو گروه پس آزمون به عمل آمد. جهت تحلیل داده‌ها از آزمون تی برای گروه‌های مستقل و وابسته استفاده شد. نتایج بین میانگین پیش آزمون و پس آزمون مهارت‌های ارتباطی کودکان گروه تجربی تفاوت معنی‌داری نشان داد ($p=0/001$). همچنین بین پس آزمون مهارت‌های ارتباطی کودکان فعال و غیرفعال تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($p=0/01$). به نظر می‌رسد مکانیسم بازی‌های پرورشی به‌گونه‌ای است که باعث پیشرفت سیستم عصبی و افزایش مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی کودکان می‌شود.

Abstract

Physical education tries to develop the human skills through physical activity. The question is that do educational games can develop the communication skills of preschool children? The research method is semi-experimental with pre-posttest plan. Subjects include 50 six years old boys. They had arranged randomly in experimental and control groups, 26 in experimental and 24 in control group. Instrument was the observation form in terms of communication skills status. First the subjects scored by educators with communication skills observational form, and then the experimental group started the training. Independent and dependent t-tests were used to analyze data. The results showed that there is a significant difference between the mean of pre-test and post-test in communication skills of children in experimental group, and their communication skills become further ($p \leq 0.0001$). It seems that educational games mechanism is in such a way that can progress nervous system, and then promote social and communication skills of children.

Keywords

Communicational skills, Children, Educational games.

واژه‌های کلیدی

مهارت‌های ارتباطی، کودکان، بازی‌های پرورشی.

مقدمه

ایفا می‌کند. مهارت‌های ارتباطی مجموعه رفتارهای آموخته شده‌ای مانند تعامل، همکاری و کمک کردن به دیگران است که فرد را قادر می‌سازد با دیگران ارتباط اثربخش داشته باشد. کودکانی که مهارت ارتباطی کافی کسب کرده باشند در ایجاد رابطه با همسالان و یادگیری در محیط آموزشی موفق‌تر از کودکانی هستند که فاقد این مهارت هستند (بیابانگرد، ۱۳۸۴). کودکان تجربه رسیدن به موفقیت و شایستگی در همه زمینه‌ها را در زندگی اجتماعی درک می‌کنند (ایزنگر، ۲۰۰۲).

سینگر^۵ (۲۰۰۶) بیان می‌کند که بازی در شایستگی اجتماعی و توانایی برقراری ارتباط اهمیت دارد. نتیجه مطالعه باره‌ایم و بارت^۶ (۲۰۰۶) نیز مؤید این امر است، زیرا آنان ارتباط معنی‌داری بین توانایی‌های حرکتی و رفتار اجتماعی کودکان مشاهده کردند.

تربیت بدنی از طریق تمرکز بر مهارت‌های حرکتی در قالب بازی به رشد و پیشرفت کودکان کمک می‌کند (زاخوپولو^۷ و همکاران، ۲۰۱۰). بازی به کشف و یادگیری مهارت‌ها کمک می‌کند و می‌تواند به کودکان فرصتی برای تمرین مهارت‌های اجتماعی مانند مشارکت، همکاری و مذاکره بدهد (پوکت و دیفلی^۸، ۲۰۰۴).

یکی از انواع بازی‌ها، بازی‌های پرورشی است که طی آنها به کودکان فرصتی برای تمرین مهارت‌های ارتباطی، این بازی‌ها با هدف تربیتی در قالب فعالیت‌های لذت بخش ارائه می‌شوند. بازی‌های پرورشی ضمن ایجاد فرصت فعالیت بدنی و کمک به رشد جسمانی، به تقویت عملکردهای تربیتی کودک مانند برقراری ارتباط، تعامل اجتماعی، حس همکاری، کار گروهی و احترام متقابل به افراد و ارزش‌های اجتماعی می‌انجامد و در وجود کودک تقویت مثبت به وجود می‌آورد، لذا به‌کارگیری این نوع بازی‌ها می‌تواند نمود فعالیت‌های به‌کار رفته در مسیر آموزش‌های پیش دبستانی کودک در جهت ارتقای ارزش‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی باشد (سنه و همکاران^۹، ۱۳۸۷).

پویست^{۱۰} و همکاران (۱۹۹۰) بیان می‌دارند که هیچ‌نورم ملی برای تعریف آمادگی جسمانی که باید در برنامه‌های دوران کودکی باشد، وجود ندارد.

دوره پیش دبستانی در تکامل رفتارهای اجتماعی نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند. هر چند در این دوره کودک از آموزش رسمی معاف است و از آزادی عمل بیشتری برخوردار می‌باشد، لیکن کودکان به دنیایی وارد می‌شوند که باید بسیاری از نیازهای خود را برآورده کنند. عدم آموزش در این زمینه می‌تواند کودکان را با مشکلات زیادی مواجه نماید، با وجود این بیشتر آنان تا سال‌ها پس از ورود به مدرسه از این نظر تحت آموزش خاصی قرار نمی‌گیرند (دانکن^۱ و همکاران، ۲۰۰۵).

بسیاری از مسئولین آموزشی توافق دارند که هدف آموزش ابتدائی، هدایت کودکان در فعالیت‌های آینده زندگی آنان است (همفری^۲، ۲۰۰۳). آنها مشتاق درک دنیای اطرافشان هستند و مایل به گسترش روابط و مهارت‌هایشان می‌باشند. کودکان در دوران پیش از دبستان قابلیت یادگیری قابل ملاحظه‌ای دارند، این تجارب یادگیری در درون خانواده و با دوستان شکل می‌گیرد (هارتاس^۳، ۲۰۰۶). آنها می‌توانند طی فعالیت‌های بدنی در تعامل با محیط آموزش ببینند، همچنین به دوستی‌ها شکل داده و از فعالیت‌های گروهی لذت ببرند.

کودکان پیش دبستانی نیاز به فرصت‌هایی جهت ورزش و حرکت دارند. آنها باید روزانه برای یادگیری و هماهنگی اندام‌ها فعالیت بدنی داشته باشند. از این رو باید نقش آن را در زندگی کودک جدی گرفت و از این ویژگی برای توسعه و تکامل توانایی‌های لازم بهره برد. از طریق بازی می‌توان کودک را تربیت نمود و بسیاری از یادگرفته‌ها را به او آموخت. خلجی (۱۳۸۶) بازی را به عنوان عاملی انگیزشی مطرح کرده است، چرا که کودک به طور فطری به بازی علاقه‌مند است. بازی وسیله‌ای برای کسب لذت فردی و ایجاد تنوع در زندگی است. با دیگران بودن، آنها را شانه به شانه خود حس کردن، با آنها به رقابت برخاستن و توانایی‌های خود را محک زدن، می‌تواند از انگیزه‌های قوی انسان برای بازی و فعالیت بدنی باشد. وی بیان می‌کند بازی‌های پرورشی متنوع بوده و دارای ارزش فرهنگی هستند. این بازی‌ها با نهایت آزادی و بدون قید بودن به مکان، زمان و ابزار دست و پاگیر قابل اجرا هستند.

یکی از نیازهای مهم این دوران توسعه مهارت‌های ارتباطی است که برای سازگاری در زندگی اجتماعی بعدی نقش اساسی

4. Isenberg
5. Singer
6. Bar-Haim & Bart
7. Zachopoulou
8. Puckett & Diffily
9. Saneh et al
10. Poist

1. Duncan
2. Humphery
3. Hartas

کنترل فقط فعالیت‌های معمول مهد را انجام می‌داد. در پایان دوره از هر دو گروه پس آزمون به عمل آمد. در هر جلسه از برخی بازی‌های پرورشی متنوع و به‌روز برای تمرین کودکان استفاده شد که هر کدام اهداف عملیاتی خاصی مانند (قدرت، تعادل، انعطاف‌پذیری، سرعت، چابکی، زمان عکس‌العمل، دقت، تمرکز حواس و قدرت تصمیم‌گیری، ابتکار و نوآوری، پرورش حس جهت‌یابی، سرعت انتقال و مانند آن) را دنبال می‌کند. در انتهای هر جلسه نیز حدود ده دقیقه تمرینات سرد کردن متناسب با سن آزمودنی‌ها انجام گردید. متغیر مستقل بازی‌های پرورشی و متغیر وابسته مهارت‌های ارتباطی است. جهت تحلیل داده‌ها از آزمون تی برای گروه‌های مستقل و وابسته استفاده شد. برای اندازه‌گیری مهارت‌های ارتباطی از فرم مشاهده (PKBS) مخصوص کودکان ۳ تا ۶ ساله استفاده شد که مرل (۲۰۰۲) پایایی آن را ۹۱ درصد اعلام نموده است.

یافته‌های پژوهش

نتایج تحلیل فرضیه تأثیر دوازده هفته بازی‌های پرورشی منتخب بر مهارت‌های ارتباطی گروه تجربی و کنترل کودکان پسر پیش دبستانی در جدول یک نشان داده شده است.

بازی بی‌هدف قادر به بهبود مهارت‌های حرکتی بنیادین در کودکان بین سه تا شش ساله نیست، بنابراین باید آموزش فعالیت‌های بدنی برای این کودکان با هدف مشخص به منظور تکامل قابلیت‌های حرکتی و نیازهای روانی و اجتماعی شان باشد (میلر، ۱۹۸۷).

بر این اساس هدف این مطالعه بررسی اثرات بازی‌های پرورشی بر مهارت‌های ارتباطی کودکان شش ساله تعیین شده است تا ملاحظه گردد آیا بازی‌های پرورشی منظم می‌تواند اثراتی بر مهارت ارتباطی کودکان داشته باشد؟

روش پژوهش

روش پژوهش نیمه تجربی است که به صورت میدانی با پیش آزمون و پس آزمون انجام شد، نمونه آماری شامل ۵۰ کودک پسر ۶ ساله است. آزمودنی‌ها از میان یک مهدکودک پسرانه در مناطق مرکزی شهر بروجرد انتخاب شدند. ۲۶ نفر به‌عنوان گروه تجربی و ۲۴ نفر به‌عنوان گروه کنترل انتخاب شد. ابتدا آزمودنی‌ها توسط مربیان آموزشی از نظر وضعیت مهارت‌های ارتباطی نمره‌دهی شدند. سپس گروه تجربی برای مدت دوازده هفته در بازی‌های پرورشی منتخب شرکت داده شدند و گروه

جدول ۱. مقایسه میانگین پیش آزمون و پس آزمون مهارت‌های ارتباطی پسران گروه تجربی و کنترل

Groups	Pre-test	Post-test	changes rate%	t (dependent)	sig
Experimental	76.60±12.31	80.66±10.31	5.30	6.81	0.0001
Control	77.86±7.80	75.33±8.23	-3.25	-1.88	0.069
t (Independent)	0.057	1.73			
sig	0.96	0.01			

آزمون آنان مشاهده نمی‌گردد ($p=0/96$). لذا فرض صفر رد می‌شود و چنین نتیجه‌گیری می‌گردد که بین مهارت‌های ارتباطی کودکان پسر فعال و غیرفعال تفاوت معنی‌داری به نفع گروه فعال وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های تحقیق نشان داد که دوازده هفته بازی‌های پرورشی تأثیر معناداری بر مهارت‌های ارتباطی کودکان پسر فعال داشته

براساس اطلاعات حاصل، بین میانگین پیش آزمون و پس آزمون مهارت‌های ارتباطی کودکان گروه تجربی تفاوت معنی‌داری مشاهده شد ($p=0/000$). لیکن بین میانگین پیش آزمون و پس آزمون مهارت‌های ارتباطی کودکان گروه کنترل تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد ($p=0/069$). نتایج آزمون تی مستقل نشان می‌دهد که بین پس آزمون مهارت‌های ارتباطی کودکان فعال و غیرفعال تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($p=0/01$). این در حالی است که تفاوت معنی‌داری بین پیش

شناخت رفتار انسان است. با شناخت این قوانین می‌توان رفتار انسان را توجیه، پیش‌بینی و کنترل کرد و حتی آن را تغییر داد (شاملو، ۱۳۹۳). اسکینر براساس آزمایش‌های خود این نتیجه رسید که همه رفتارها را می‌توان به وسیله عامل تقویت، کنترل و پیش‌بینی کرد. وی معتقد بود که بیشتر رفتارهای اجتماعی انسان صرفاً در اثر تحریک محیط به وجود نمی‌آید، بلکه این رفتار، اول از شخص سر می‌زند و در صورتی که محیط آنها را تقویت کند، پابرجا می‌مانند (کریمی و همکاران، ۱۳۹۴). بنا بر این می‌توان چنین تحلیل نمود که رفتارهای اجتماعی بروز کرده در محیط مهد توسط بازی‌های پرورشی تقویت شده و جا افتاده است و موجب بهبود برقراری ارتباطات اجتماعی کودکان گردیده است. بر این اساس می‌توان نتیجه‌گیری کرد که بازی‌های پرورشی با ایجاد تغییرات مثبت در کودکان باعث پیشرفت مهارت‌های ارتباطی آنان شده‌اند. برخی صاحب‌نظران نیز معتقدند توانایی کودک یا نوجوان در انتخاب رفتار مناسب و ارزشیابی در مورد روابط اجتماعی و ساختار گروه، میزان مهارت و قابلیت ارتباطی را مشخص می‌سازد. سال‌های اولیه زندگی کودکان در طول دوران نوزادی، کودک نو پا و پیش دبستانی، پایه و اساس شکل‌گیری توانایی‌ها و شایستگی‌های اجتماعی و ارتباطی آنان می‌باشد (اسا^۶، ۲۰۰۷). نتیجه این تحقیق با نتایج تحقیقات باره‌ایم و بارت (۲۰۰۶) و آریه^۷ (۲۰۱۴) نیز همخوانی دارد. باره‌ایم و بارت (۲۰۰۶) ارتباط معنی‌داری بین فعالیت‌های بدنی و رفتار اجتماعی کودکان یافتند. آریه (۲۰۱۴) نیز در مطالعه خویش پی برد که بکارگیری فعالیت بدنی در قالب فنون یادگیری جمعی در تقویت مهارت‌های اجتماعی کودکان پیش دبستانی مؤثر است. محققین تاکید کرده‌اند که بازی باعث رشد شناختی، عاطفی و اجتماعی کودک می‌شود. پیازه^۸ معتقد است بازی برای تعامل کودکان لازم است تا به کاوش محیط خود بپردازند، بعلاوه بازی توسعه مهارت‌های اجتماعی شناختی را افزایش داده و کودکان طی آن توانایی‌هایی برای اجرای مقررات کسب می‌کنند (روبین و همکاران، ۲۰۰۹). همچنین فعالیت‌های جسمی و بازی فرصت‌هایی برای رشد اجتماعی و عاطفی ایجاد می‌کند (سیف، ۱۳۸۹).

لندرت^۹ (۲۰۰۹) بیان کرده است که بازی برای کودکان همانند

و سطح این مهارت‌ها به طور معنی‌داری از گروه غیرفعال بیشتر بوده است. برخی مطالعات نشان می‌دهد فعالیت‌های جسمی و بازی فرصت‌هایی برای رشد مهارت‌های ارتباطی و عاطفی ایجاد می‌کند و با آموزش تکنیک‌ها و استراتژی‌هایی که در بازی استفاده می‌کنند، سطح مهارت کودک می‌تواند افزایش یابد (وود و آتفیلد^۱، ۲۰۰۵). نتیجه مطالعه عبد خدایی و صادقی اردوبادی (۱۳۹۰) نیز نشان داد که بازی درمانی در مهارت‌های ارتباطی کودکان تاثیر مثبت دارد.

بازی به کشف و یادگیری مهارت‌ها کمک می‌کند و می‌تواند به کودکان فرصتی برای تمرین مهارت‌های اجتماعی مانند مشارکت، نوبت گرفتن و همکاری بدهد (پوکت و دیفلی، ۲۰۰۴). مهارت ارتباطی اشاره به مهارت‌های شناختی، اجتماعی، ارتباطی کودک دارد و مجموعه‌ای از رفتارهای کودک است که باعث سازگاری اجتماعی موفق او می‌شود. کودکان نیاز دارند که احساسات خود را در میان همسالان خود کنترل کنند و همچنین نیازهای اجتماعی خود را نیز در جامعه برآورده کنند. برخی نظریات از رابطه بازی با مهارت‌های ارتباطی حمایت می‌کنند. نظریه رشد روانی - اجتماعی اریکسون^۲ به طور متقابل اثرات فعالیت بر مهارت ارتباطی را توجیه می‌کند به طوری که با تکیه بر ابعاد اجتماعی رشد، معتقد است که روابط اجتماعی در رشد، اثرات مهمی دارند. در دوران کودکی توانایی‌های حرکتی و ذهنی در حال رشد می‌باشند و کودکان قادر به انجام دادن کارهای بیشتری برای خودشان هستند آنها میل نیرومندی به ابتکار عمل در بسیاری از فعالیت‌ها دارند. فعالیت‌های بدنی می‌توانند در زمینه‌های رشد کودک تاثیر داشته و باعث تکامل شناختی و نیز پیشرفت اجتماعی کودکان شود (گالاهو^۳، ۲۰۰۳). بازی‌های پرورشی باعث پیشرفت سیستم عصبی، پیشرفت سطح اجتماعی و شناختی می‌شود، به نظر می‌رسد مکانیسم این گونه بازی‌ها به گونه‌ای است که باعث افزایش مهارت‌های اجتماعی کودکان می‌شود (بیرر^۴ و همکاران، ۲۰۰۴).

بی. اف. اسکینر^۵ (۱۹۹۰-۱۹۰۴)، معتقد است که رفتارها و شخصیت انسان عمدتاً براساس یادگیری به وجود می‌آیند و تغییر می‌کنند. بنابراین شناخت یا کشف قوانین یادگیری، کلید

6. Essa
7. Aree
8. Piaget
9. Landreth

1. Wood & Attfield
2. Erikson
3. Gallahue
4. Birrer
5. Skinner

مهارت‌های حسی - حرکتی آنها می‌انجامد و بعداً به بازی‌هایی علاقمند می‌شوند که روابط اجتماعی و ارتباطی آنها را تسریع می‌کنند. در این سنین بازی‌های پرورشی با تکامل مهارت‌های حسی - حرکتی کودکان نسبت دارد، زیرا آنان در حال کسب چنین توانایی‌هایی هستند، نتایج تحقیق مؤید این مطلب است که بازی‌های پرورشی در حال توسعه این روند هستند. به نظر می‌رسد بازی‌های پرورشی با تأثیر بر سیستم عصبی باعث پیشرفت توانایی‌های اجتماعی و شناختی کودکان می‌شود. دانشمندان نیز معتقدند بازی می‌تواند توانایی اجتماعی و ارتباطی آنها را تسریع کند، لذا بکارگیری بازی‌های پرورشی برای تقویت ارتباطات اجتماعی و ارتباطی کودکان در دوره‌های پیش دبستانی توصیه می‌شود.

کلام برای بزرگسالان است و وسیله‌ای برای بیان احساسات، برقراری روابط، توصیف تجربیات، آشکار کردن آرزوها و خودشکوفایی است. سنه و همکاران (۱۳۸۷) برنامه‌های حرکتی و بازی‌های هدفمند همراه با سایر فعالیت‌های تربیتی و پرورشی را بستری مناسب برای تمرین و تکرار برخی از مفاهیم ذهنی، شناختی و جسمانی در دوره دبستان مطرح کرده‌اند. نتایج حاصل بر اساس نظر گروس (۱۸۹۸) نیز توجیه پذیر است او می‌گوید بازی رفتاری است که انسان برای کشف و شناخت محیط خود به آن می‌پردازد، بنا بر این دارای نقش حیاتی در یادگیری و رشد مطلوب اجتماعی کودکان از مرحله طفولیت تا دوران نوجوانی است (لارسون، ۲۰۱۰). همچنین وی معتقد است کودکان ابتدا به بازی‌هایی می‌پردازند که به رشد و تکامل

References

- Abdekhodae, MS., Sadeghiordubadi, A (2011). "The amount of separation anxiety and play therapy effectiveness on decreasing it". *Journal of Clinical Psychology*, third year, No 4 (In Persian).
- Aree, Oawattana, et al., (2014). "Enhancing primary School Students Social Skills Using Cooperative Learning", *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 211.
- Bar-Haim, Y., & Bart, O. (2006). "Motor Function and Social Participation in Kindergarten Children". *Blackwell, social Development*, 15(2), pp 296-310.
- Biabangard, E, (2005). "Assessment the social and communicational skills of blind, deaf and normal student", *Research in exceptional children area*. 15. Fifth year No 1(In Persian).
- Birrer, RB. & O'Connor, FG. (Eds). (2004). "*Sports Medicine for the Primary Care Physician*". Washington, DC: CRC Press.
- Duncan, J., McLeod, P., & Phillips, L.H., (2005). "*Measuring the mind: speed, control, and age*". Oxford University Press. p 125.
- Essa, E. (2007). "*Introduction to Early Childhood Education*". 5th ed. Thomson Delmar Learning. P 304.
- Gallahoo. D. (2003). "*Development physical education for all children*", fourth edition, Champaign, IL: Human Kinetics, pp 257-275.
- Hartas, D. (2006). "*Dyslexia in the Early Years: A Practical Guide to Teaching and Learning*". Taylor & Francis, P. 8.
- Humphrey, J. (2003). "*Child Development through Sports*". Haworth Press.
- Isenberg, J. P., & Quisenberry, N. (2002). "Play: Essential for All Children"; *Childhood Education*, Vol.79.
- Khalaji, H., Shafeezadeh, M., Akbari, H. (2007). "Effect of play on locomotors skills", *Harakat Journal*, No 34 (In Persian).
- Karimi, y., Esmaeelzadehpuya, MM. (2015). "Sociological Psychology", *Rah publishing* (In Persian).

- Landreth, G.L, Ray, D.C, Bratton, S. (2009). "Play therapy in elementary school". *Psychology in the school*. 46(3): pp 1-9.
- Larson, T. (2010). *"Scooter games"*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Merrell, Kenneth.W. (2002). *"Preschool and kindergarten Behavior Scales"*. PKBS-2, Austin, TX: Pro-ed.
- Miller, S. (1978). *"The facilitation of fundamental motor skill learning in young children"*. Unpublished doctoral dissertation, Michigan State University.
- Puckett, M. B., & Diffily, D. (2004). *"Teaching young children an introduction to the early childhood profession"*. (2nd Ed.). Clifton Park, NY: Delmar Learning.
- Rubin, K. H., Bukowski, W. M., Laursen, B. (Eds). (2009). *"Handbook of peer interactions, relationships, and groups"*. New York: Guilford.
- Saneh, A., Salman, Z. Aghazadeh, M. (2008). "Effect of physical activity and play on mental abilities growth in preschoolers". *Quarterly educational innovations*. No 27. Seventh year (In Persian).
- Seyf E A. (2010). *"Introduction on learning theories"*, (By: Hergenon B R & Elson Mathew H). Doran pub 16th Issue Tehran (In Persian).
- Shamloo, S. (2014). *"Clinical Psychology"*, Roshd publishing (In Persian).
- Singer, D.G., Golinkoff, R.M., & Hirsh-Pasek, K. (2006). "Play: how play motivates and enhances". *Children's Cognitive and Social-emotional Growth*. Oxford University Press US, p 7.
- Wood, E., & Attfield, J. (2005). *"Play, learning and the early childhood curriculum"*. Sage, p 159.
- Zachopoulou, E., Pickup, I., Tsangaridou, N., & Liukkonen, J. (2010). *"Early steps physical education curriculum: theory and practice for children under 8"*. Champaign, IL: Human Kinetics.